(3)

AULI PERSII FLACCI SATYRÆ

In Usum Scholæ Westmonasteriensis.

LONDINI
[Ex]cusæ typis ROGERI DANIELIS,
Vœnales apud T. GARTHWAIT ad
Ostium minus Boreale Ecclesiæ S. *Pauli*
CIↃ IↃC LVI.

B L

A. PERSII FLACCI
VITA
Ex Antiquorum monumentis.

AUlus Persius Flaccus, *patre* Flacco, *matre Fulviâ, natus est Volaterris Hetruriæ oppido, Tiberii anno* 22°, *pridie nonas Decembris. Romam literarum causâ profectus, Palæmonem in Grammaticis, Virginium Flavium in Rhetoricis studiosè audivit. Sumptâ virili togâ, in philosophiæ studiis Magistro usus est Cornuto: Cujus amicitiam per reliquum vitæ tempus religiosè coluit; eidemque moriens magnam pecuniarum vim, simul cum bibliothecâ suâ, testamento legavit. Amicos præterea habuit Macrinum ex ordine equestri, & poetas Lucanum & Bassum. Omnium verò sibi amorem conciliavit summâ vitæ integritate, & eximiâ tum formâ tum pudicitiâ. Interiit stomachi vitio, ætatis anno undetrigesimo, Neronis Imperatoris nono, VIII. Cal. Dec.*

TESTIMONIUM *de Satyris ejus in hac verba perhibet QVINTILIANVS* : Multum & veræ gloriæ quamvis uno libro *PERSIVS* meruit

MARTIALIS itidem:

Sæpius in libro memoratur *PERSIVS* uno.

AU-

AULI PERSII FLACCI
in Satyras

PROLOGUS.

NEc fonte labra prolui caballino,
Nec in bicipiti somniasse Parnasso
Memini, ut repente sic poëta prodirem.
Heliconidasque pallidamque Pyrenen
Illis relinquo, quorum imagines lambunt
Hederæ sequaces: ipse semipaganus
Ad sacra vatum carmen affero nostrum.
Quis expedivit psittaco suum Χαῖρε?
Corvos quis olim concavum salutare?
Picasque docuit nostra verba conari?
Magister artis, ingenîque largitor
Venter, negatas artifex sequi voces.
Quod si dolosi spes refulserit nummi;
Corvos poëtas, & poëtrias picas
Cantare credas Pegaseïum melos.

SATYRA I.

O Curas hominum! ô quantum est in rebus inane!
Quis leget hæc? min' tu istud ais? nemo hercule. nemo?
Vel duo, vel nemo. turpe, & miserabile. quare?
Ne mihi Polydamas, & Troïades Labeonem
Prætulerint. nugæ. non, si quid turbida Roma
Elevet, accedas: examenve improbum in illa
Castiges trutina: nec te quæsiveris extra.
Nam Romæ quis non? ah! si fas dicere. sed fas,

Tunc cum ad caniciem, & noſtrum iſtud vivere triſte
Aſpexi, & nucibus facimus quæcunque relictis:
Cum ſapimus patruos, tunc tunc ignoſcite. nolo.
Quid faciam? ſed ſum petulanti ſplene cachinno.
Scribimus incluſi, numeros ille, hic pede liber, (let.
Grande aliquid quod pulmo animæ prælargus anhe-
Scilicet hæc populo, pexuſque, togaque recenti,
Et natalitia tandem cum ſardonyche albus,
Sede leget celſa, liquido cum plaſmate guttur
Mobile colluerit, ſcortanti fractus ocello:
Hic neque more probo videas, neque voce ſerena
Ingentes trepidare Titos, & carmine rumpi.
Tun' vetulæ auriculis alienis colligis eſcas?
Auriculis, quibus & dicas cute perditus, ohe!
Quò didiciſſe, niſi hoc fermentũ, & quæ ſemel intus
Innata eſt, rupto jecore exierit caprificus?
En pallor ſeniumque! O mores! uſque adeóne
Scire tuum nihil eſt, niſi te ſcire hoc ſciat alter?
At pulchrum eſt digito monſtrari, & dicier, hic eſt.
Ten' cirratorum centum dictata fuiſſe
Pro nihilo pendas? Ecce inter pocula quærunt
Romulidæ ſaturi, quid dia poëmata narrent.
Hìc aliquis, cui circũ humeros hyacinthina læna eſt,
Rancidulum quiddam balba de nare locutus,
Phyllidas, Hypſipylas, vatum & plorabile ſi quid,
Eliquat, & tenero ſupplantat verba palato.
Aſſenſere viri: nunc non cinis ille poëtæ
Felix? nunc levior cippus non imprimit oſſa?
Laudant convivæ: nunc non è manibus illis,
Nunc non è tumulo, fortunataque favilla
Naſcentur violæ? rides, ait, & nimis uncis
Naribus indulges: an erit, qui velle recuſet
Os populi meruiſſe, & cedro digna locutus, (thus?
Linquere nec ſcombros metuentia carmina, nec
Quiſquis es, ô, modo quem ex adverſo dicere feci,
Non ego, cum ſcribo, ſi forte quid aptius exit
(Quando hæc rara avis eſt,) ſi quid tamẽ aptius exit,
Laudari metuam; neque enim mihi cornea fibra eſt.
Sed recti finemque extremumque eſſe recuſo

Euge

Euge tuum, & belle. nam bellè hoc excute totum,
Quid non intus habet? non hìc est Ilias Atti
Ebria veratro; non si qua elegidia crudi
Dictarunt proceres, non quicquid denique lectis
Scribitur in citreis. Calidum scis ponere sumen,
Scis comitem horridulum trita donare lacerna;
Et verum, inquis, amo; verum mihi dicito de me.
Qui pote? vis dicam? nugaris, cum tibi, calve,
Pinguis aqualiculus propenso sesquipede extet.
O Jane! à tergo quem nulla ciconia pinsit;
Nec manus auriculas imitata est mobilis albas;
Nec linguæ, quantum sitiat canis Apula, tantum.
Vos, ô patricius sanguis, quos vivere fas est
Occipiti cæco, posticæ occurrite sannæ.
Quis populi sermo est? quis enim, nisi carmina molli
Nunc demum numero fluere, ut per læve severos
Effundat junctura ungues? scit tendere versum
Non secus, ac si oculo rubricam dirigat uno;
Sive opus in mores, in luxum & prandia regum,
Dicere res grandes nostro dat musa poëtæ.
Ecce modò heroas sensus afferre videmus
Nugari solitos Græcè, nec ponere lucum
Artifices, nec rus saturum laudare, ubi corbes,
Et focus, & porci, & fumosa Palilia fœno;
Unde Remus; sulcoque terens dentalia, Quinti,
Cum trepida ante boves dictatorem induit uxor,
Et tua aratra domum lictor tulit. Euge poëta.
Est nunc Brysæi quem venosus liber Acci,
Sunt quos Pacuviusque & verrucosa moretur
Antiopa, ærumnis cor luctificabile fulta.
Hos pueris monitus patres infundere lippos
Cum videas, quærisne, unde hæc sartago loquendi
Venerit in linguas? unde istud dedecus, in quo
Trossulus exultat tibi per subsellia lævis?
Nilne pudet capiti non posse pericula cano
Pellere? quin tepidum hoc optes audire, decenter?
Fur es, ait Pedio. Pedius quid? crimina rasis
Librat in antithetis, doctus posuisse figuras (pruris?
Laudatur: bellum hoc. hoc bellum? an, Romule,

Men' moveat quippe? & cantet si naufragus, assem
Protulerim? cantas, cum fracta te in trabe pictum
Ex humero portes? verum, nec nocte paratum
Plorabit, qui me volet incurvasse querela.
Sed numeris decor est, & junctura addita crudis.
Claudere sic versum didicit, Berecynthius Atys:
Et qui cæruleum dirimebat Nerea delphin:
Sic, costam longo subduximus Apennino.
Arma virũ: nonne hoc spumosum & cortice pingui,
Ut ramale vetus prægrandi subere coctum?
Quidnam igitur tenerum, & laxa cervice legendum?
Torva Mimalloneis implerunt cornua bombis,
Et raptum vitulo caput ablatura superbo
Bassaris, & lyncem Mænas flexura corymbis
Evion ingeminat; reparabilis adsonat Echo.
Hæc fierent, si virtutis vena ulla paternæ
Viveret in nobis? summa delumbe saliva
Hoc natat in labris, & in udo est Mænas, & Atys:
Nec pluteum cædit, nec demorsos sapit ungues.
Sed quid opus teneras mordaci radere vero
Auriculas? vide sis, ne majorum tibi forte
Limina frigescant. sonat hic de nare canina
Litera. per me equidem sint omnia protinus alba.
Nil moror. euge, omnes, omnes bene miræ eritis res.
Hoc juvat: hic, inquis, veto quisquam faxit oletum.
Pinge duos angues; pueri, sacer est locus; extra
Mejite: discedo. secuit Lucilius urbem,
Te Lupe, te Muti, & genuinum fregit in illis.
Omne vafer vitium ridenti Flaccus amico
Tangit, & admissus circum præcordia ludit,
Callidus excusso populum suspendere naso:
Men' mutire nefas? nec clã, nec cum scrobe? nusquã.
Hic tamen infodiam; vidi, vidi ipse, libelle;
Auriculas asini quis non habet? hoc ego opertum,
Hoc ridere meum, tam nil, nulla tibi vendo
Iliade: audaci quicunque afflate Cratino,
Iratum Eupolidem prægrandi cum sene palles,
Aspice & hæc, si forte aliquid decoctius audis,
Inde vaporata lector mihi ferveat aure.

Non

Non hic, qui in crepidas Grajorum ludere gestit
Sordidus; & lusco qui poscit dicere, lusce:
Sese aliquem credens, Italo quod honore supinus
Fregerit heminas Areti ædilis iniquas:
Nec, qui abaco numeros, & secto in pulvere metas
Scit risisse vafer, multum gaudere paratus,
Si Cynico barbam petulans Nonaria vellat.
His mane edictum, post prandia Callirhoën do.

SATYRA II.

HUunc, Macrine, diem numera meliore lapillo;
Qui tibi labentes apponit candidus annos.
Funde merum Genio: non tu prece poscis emaci,
Quæ nisi seductis nequeas committere divis.
At bona pars procerum tacita libabit acerra.
Haud cuivis promptum est murmurque humilesque
susurros
Tollere de templis, & aperto vivere voto. (hospes.
Mens bona, fama, fides, hæc clare, & ut audiat
Illa sibi introrsum, & sub lingua immurmurat, ô si
Ebullet patrui præclarum funus! & ô si
Sub rastro crepet argenti mihi seria, dextro
Hercule! pupillumve utinam, quem proximus hæres
Impello, expungam! namque est scabiosus, & acri
Bile tumet. Nerio jam tertia conditur uxor.
Hæc sanctè ut poscas, Tyberino in flumine mergis
Mane caput bis terque, & noctem flumine purgas.
Heus age, responde (minimum est quod scire laboro)
De Jove quid sentis? est ne ut præponere cures
Hunc cuiquam? cuinam? vis Stajo? an scilicet hæres,
Quis potior judex, puerisve quis aptior orbis?
Hoc igitur, quo tu Jovis aurem impellere tentas,
Dic agedum Stajo. pro Juppiter! ô bone, clamet,
Juppiter! at sese non clamet Juppiter ipse?
Ignovisse putas, quia, cum tonat, ocyus ilex
Sulfure discutitur sacro, quam tuque domusque?
An quia non fibris ovium, Ergennaque jubente,
Triste jaces lucis, evitandumque bidental,
Idcirco stolidam præbet tibi vellere barbam

Iuppiter? aut quidnam est? qua tu mercede deorum
Emeris auriculas? pulmone & lactibus unctis?
Ecce avia, aut metuens divûm matertera, cunis
Exemit puerum, frontemque atque uda labella
Infami digito & lustralibus ante salivis
Expiat, urentes oculos inhibere perita.
Tunc manibus quatit, & spem macram supplice voto
Nunc Licini in campos, nunc Crassi mittit in ædes.
Hunc optent generum rex & regina; puellæ
Hunc rapiant; quicquid calcaverit hic, rosa fiat.
Ast ego nutrici non mando vota; negato,
Juppiter, hæc illi, quamvis te albata rogarit.
Poscis opem nervis, corpusque fidele senectæ:
Esto age, sed grandes patinæ, tucetaque crassa
Annuere his superos vetuere, Iovemque morantur.
Rem struere exoptas cæso bove, Mercuriumque
Arcessis fibra: da fortunare penates,
Da pecus, & gregibus fœtum. Quo, pessime, pacto;
Tot tibi cum in flammas junicũ omenta liquescant?
Attamen hic extis, & opimo vincere farto
Intendit; jam crescit ager, jam crescit ovile,
Iam dabitur, jam jam; donec deceptus, & expes
Nequicquam fundo suspiret nummus in imo,
Si tibi crateras argenti, incusaque pingui
Auro dona feram, sudes, & pectore lævo
Excutias guttas, lætari prætrepidum cor;
Hinc illud subiit, auro sacras quod ovato
Perducis facies: nam fratres inter ahenos,
Somnia pituita qui purgatissima mittunt,
Præcipui sunto, sitque illis aurea barba.
Aurum vasa Numæ, Saturniaque impulit æra,
Vestalesque urnas, & Tuscum fictile mutat.
O curvæ in terris animæ, & cœlestium inanes!
Quid juvat hoc, templis nostros immittere mores,
Et bona diis ex hac scelerata ducere pulpa?
Hæc sibi corrupto casiam dissolvit olivo;
Hæc Calabrum coxit vitiato murice vellus;
Hæc baccam conchæ rasisse, & stringere venas
Ferventis massæ crudo de pulvere jussit.

Pec-

Peccat & hæc, peccat; vitio tamen utitur: at vos
Dicite, pontifices, in ſacro quid facit aurum?
Nempe hoc quod Veneri donatæ à virgine pupæ.
Quin damus id ſuperis, de magna quod dare lance
Non poſſit magni Meſſalæ lippa propago?
Compoſitum jus, faſque animi, ſanctoſque receſſus
Mentis, & incoctum generoſo pectus honeſto:
Hæc cedò, ut admoveam templis, & farre litabo.

SATYRA III.

NEmpe hoc aſſidue? jam clarum mane feneſtras
Intrat, & anguſtas extendit lumine rimas.
Stertimus, indomitum quod deſpumare falernum
Sufficiat, quinta dum linea tangitur umbra.
En quid agis? ſiccas inſana canicula meſſes
Iamdudũ coquit, & patula pecus omne ſub ulmo eſt,
Unus ait comitum. verumne? itane? ocyus adſit
Huc aliquis: nemon'? turgeſcit vitrea bilis.
Finditur; Arcadiæ pecuaria rudere dicas.
Iam liber, & bicolor poſitis membrana capillis,
Inque manus chartæ, nodoſaque venit arundo.
Tum queritur craſſus calamo quod pendeat humor;
Nigra quod infuſa vaneſcat ſepia lympha;
Dilutas, queritur, geminet quod fiſtula guttas.
O miſer, inque dies ultra miſer! huccine rerum
Venimus? at cur non potius, teneroque columbo,
Et ſimilis regum pueris, pappare minutum
Poſcis? & iratus mammæ lallare recuſas?
An tali ſtudeam calamo? cui verba? quid iſtas
Succinis ambages? tibi luditur; effluis amens,
Contemnêre: ſonat vitium percuſſa, maligne
Reſpondet viridi non cocta fidelia limo. (acri
Udum, & molle lutũ es; nunc nunc properandus, &
Fingendus ſine fine rota: ſed rure paterno
Eſt tibi far modicum, purum & ſine labe ſalinum,
(Quid metuas?) cultrixque foci ſecura patella eſt:
Hoc ſatis? an deceat pulmonem rumpere ventis,
Stemmate quod Tuſco ramum milleſime ducis,
Cenſoremque tuum vel quod trabeate ſalutas?

Ad

Ad populum phaleras : ego te intus, & in cute novi.
Non pudet ad morem diſcincti vivere Nattæ ?
Sed ſtupet hic vitio, & fibris increvit opimum
Pingue, caret culpa, neſcit quid perdat, & alto
Demerſus ſumma rurſum non bullit in unda.
Magne pater divum, ſævos punire tyrannos
Haud alia ratione velis, cum dira libido
Moverit ingenium ferventi tincta veneno ;
Virtutem videant, intabeſcantque relicta.
Anne magis Siculi gemuerunt æra juvenci ;
Et magis auratis pendens laquearibus enſis
Purpureas ſubter cervices terruit ; imus,
Imus præcipites, quam ſi ſibi dicat, & intus
Palleat infelix, quod proxima neſciat uxor ?
Sæpe oculos, memini, tingebam parvus olivo,
Grandia ſi nollem morituri verba Catonis
Diſcere, ab inſano multum laudanda magiſtro ;
Quæ pater adductis ſudans audiret amicis.
Iure etenim id ſummum, quid dexter ſenio ferret,
Scire erat in voto ; damnoſa canicula quantum
Raderet ; anguſtæ collo non fallier orcæ ;
Neu quis callidior buxum torquere flagello.
Haud tibi inexpertum eſt curvos deprendere mores,
Quæque docet ſapiens braccatis illita Medis
Porticus, inſomnis quibus & detonſa juventus
Invigilat, ſiliquis, & grandi paſta polenta.
Et tibi, quæ Samios diduxit littera ramos,
Surgentem dextro monſtravit limite callem.
Stertis adhuc, laxumque caput compage ſoluta
Oſcitat heſternum, diſſutis undique malis :
Eſt aliquid quo tendis, & in quod dirigis arcum ?
An paſſim ſequeris corvos, teſtaque, lutoque,
Securus quo pes ferat, atque ex tempore vivis ?
Helleborum fruſtra, cum jam cutis ægra tumebit,
Poſcentes videas ; venienti occurrite morbo.
Et quid opus Cratero magnos promittere montes ?
Diſcite ô miſeri, & cauſas cognoſcite rerum :
Quid ſumus ; aut quidnam victuri gignimur ; ordo
Quis datus ; aut metæ quam mollis flexus, & unde ;

Quis

Quis modus argento; quid fas optare; quid aſper
Utile nummus habet; patriæ, chariſque propinquis
Quantum elargiri deceat; quem te Deus eſſe
Juſſit, & humana qua parte locatus es in re.
Diſce, neque invideas, quod multa fidelia putet
In locuplete penu defenſis pinguibus Vmbris,
Et piper, & pernæ, Marſi monumenta clientis,
Mænaque quod prima nondum defecerit orca.
Hic aliquis de gente hircoſa centurionum
Dicat, quod ſatis eſt, ſapio mihi; non ego curo
Eſſe quod Arceſilas, ærumnoſique Solones,
Obſtipo capite, & figentes lumine terram,
Murmura cum ſecum, & rabioſa ſilentia rodunt,
Atque exporrecto trutinantur verba labello,
Ægroti veteris meditantes ſomnia; gigni
De nihilo nihil, in nihilum nil poſſe reverti.
Hoc eſt quod palles? cur quis non prandeat hoc eſt?
Hos populus ridet, multumque toroſa juventus
Ingeminat tremulos naſo criſpante cachinnos.
Inſpice, neſcio quid trepidat mihi pectus, & ægris
Faucibus exuperat gravis halitus; inſpice ſodes;
Qui dicit medico; juſſus requieſcere, poſtquam
Tertia compoſitas vidit nox currere venas,
De majore domo modice ſitiente lagena
Lenia loturo ſibi Surrentina rogavit.
Heus bone, tu palles; nihil eſt: videas tamen iſtud,
Quicquid id eſt: ſurgit tacite tibi lutea pellis:
At tu deterius palles; ne ſis mihi tutor;
Jampridem hunc ſepeli, tu reſtas: perge, tacebo.
Turgidus hic epulis, atque albo ventre, lavatur,
Gutture ſulphureas lente exhalante Mephites.
Sed tremor inter vina ſubit, calidumque trientem
Excutit è manibus; dentes crepuere retecti,
Uncta cadunt laxis tunc pulmentaria labris:
Hinc tuba, candelæ; tandemque beatulus alto
Compoſitus lecto, craſſiſque lutatus amomis,
In portam rigidos calces extendit; at illum
Heſterni capite induto ſubiere Quirites.
Tangе miſer venas, & pone in pectore dextram;

Nil calet hic: summosque pedes attinge, manusque;
Non frigent: visa est si forte pecunia, sive
Candida vicini subrisit molle puella,
Cor tibi rite salit? positum est algente catino
Durum olus, & populi cribro decussa farina:
Tentemus fauces; tenero latet ulcus in ore
Putre, quod haud deceat plebeja radere beta.
Alges, cum excussit membris timor albus aristas:
Nunc face supposita fervescit sanguis, & ira
Scintillant oculi: dicisque facisque, quod ipse
Non sani esse hominis, non sanus juret Orestes.

SATYRA IV.

Rem populi tractas? (barbatum hoc crede magistrum
Dicere, sorbitio tollit quem dira cicutæ.)
Quo fretus? dic hoc magni pupille Pericli.
Scilicet ingenium, & rerum prudentia velox
Ante pilos venit; dicenda tacendaque calles.
Ergo ubi commota fervet plebecula bile,
Fert animus calidæ fecisse silentia turbæ
Majestate manus: quid deinde loquere? Quirites,
Hoc (puto) non justum est, illud male, rectius istud.
Scis etenim justum gemina suspendere lance
Ancipitis libræ; rectum discernis, ubi inter
Curva subit, vel cum fallit pede regula varo;
Et potis es nigrum vitio præfigere theta.
Quin tu igitur summa nequicquam pelle decorus,
Ante diem blando caudam jactare popello
Desinis, Anticyras melior sorbere meracas?
Quæ tibi summa boni est? uncta vixisse patella
Semper, & assiduo curata cuticula sole.
Expecta, haud aliud respondeat hæc anus: I nunc,
Dinomaches ego sum; suffla, sum candidus: esto;
Dum ne deterius sapiat pannucia Baucis,
Cum bene discincto cantaverit ocyma vernæ.
Ut nemo in sese tentat descendere, nemo;
Sed præcedenti spectatur mantica tergo!
Quæsieris; nostin' Vectidi prædia? cujus?

Dives

Dives arat Curibus, quantum non milvus oberret.
Hunc ais? hunc, Diis iratis, genioque ſiniſtro;
Qui, quandoque jugum pertuſa ad compita figit,
Seriolæ veteris metuens deradere limum,
Ingemit, hoc bene ſit: tunicatum cum ſale mordens
Cæpe, & farrata pueris plaudentibus olla,
Pannoſam fæcem morientis ſorbet aceti.
At ſi unctus ceſſes, & figas in cute ſolem,
Eſt prope te ignotus, cubito qui tangat, & acre
Deſpuat in mores ſpurcæque opprobria vitæ.
Quinque palæſtritæ licet hæc plantaria vellant,
Elixaſque genas labefactent forcipe adunca;
Non tamen iſta filix ullo manſueſcit aratro.
Cædimus, inque vicem præbemus crura ſagittis.
Vivitur hoc pacto; ſic novimus. ilia ſubter
Cæcum vulnus habes; ſed lato balteus auro
Protegit: ut mavis, da verba, & decipe nervos,
Si potes. egregium cum me vicinia dicat,
Non credam? viſo ſi palles, improbe, nummo,
Si puteal multa cautus vibice flagellas;
Nequicquam populo bibulas donaveris aures.
Reſpue quod non es, tollat ſua munera cerdo:
Tecum habita, ut noris quam ſit tibi curta ſupellex.

SATYRA V.

VAtibus hic mos eſt, centum ſibi poſcere voces,
Centum ora, & linguas optare in carmina centū;
Fabula ſeu mœſto ponatur hianda tragœdo,
Vulnera ſeu Parthi ducentis ab inguine ferrum.
Quorſum hæc? aut quantas robuſti carminis offas
Ingeris, ut par ſit centeno gutture niti?
Grande locuturi nebulas Helicone legunto;
Si quibus aut Prognes, aut ſi quibus olla Thyeſtæ
Fervebit, ſæpe inſulſo cœnanda Glyconi.
Tu neque anhelanti, coquitur dum maſſa camino,
Folle premis ventos; nec clauſo murmure raucus
Neſcio quid tecum grave cornicaris inepte:
Nec ſcloppo tumidas intendis rumpere buccas.
Verba togæ ſequeris, junctura callidus acri,

Ore

Ore teris modico, pallentes radere mores
Doctus, & ingenuo culpam defigere ludo.
Hinc trahe quæ dicas; mensamq; relinque Mycenis,
Cum capite & pedibus; plebejaque prandia noris.
Non equidem hoc studeo, bullatis ut mihi nugis
Pagina turgescat, dare pondus idonea fumo.
Secreti loquimur; tibi nunc hortante Camœna
Excutienda damus præcordia, quantaque nostræ
Pars tua sit, Cornute, animæ, tibi, dulcis amice,
Ostendisse juvat: pulsa, dignoscere cautus,
Quid solidum crepet, & pictæ tectoria linguæ.
Hic ego centenas ausim deposcere voces,
Ut, quantum mihi te sinuoso in pectore fixi,
Voce traham pura; totumque hoc verba resignent,
Quod latet arcana non enarrabile fibra.
Cum primum pavido custos mihi purpura cessit,
Bullaque succinctis laribus donata pependit:
Cum blandi comites, totaque impune Suburra
Permisit sparsisse oculos jam candidus umbo:
Cumque iter ambiguum est, & vitæ nescius error
Deducit trepidas ramosa in compita mentes,
Me tibi supposui; teneros tu suscipis annos
Socratico, Cornute, sinu: tunc fallere solers
Apposita intortos ostendit regula mores,
Et premitur ratione animus, vincique laborat,
Artificemque tuo ducit sub pollice vultum.
Tecum etenim longos memini consumere soles,
Et tecum primas epulis decerpere noctes:
Unum opus, & requiem pariter disponimus ambo,
Atque verecunda laxamus seria mensa.
Non equidem hoc dubites, amborum fœdere certo
Consentire dies, & ab uno sydere duci;
Nostra vel æquali suspendit tempora libra
Parca tenax veri, seu nata fidelibus hora
Dividit in geminos concordia fata duorum;
Saturnumque gravem nostro Jove frangimus una;
Nescio quod, certe est quod me tibi temperat, astrũ
MILLE hominum species, & rerum discolor usus
Velle suum cuique est, nec voto vivitur uno.

Mercibus hic Italis mutat ſub ſole recenti
Rugoſum piper, & pallentis grana cymini:
Hic ſatur irriguo mavult turgeſcere ſomno:
Hic campo indulget: hunc alea decoquit: ille
In Venerem eſt putris: ſed cum lapidoſa chiragra
Fregerit articulos, veteris ramalia fagi;
Tum craſſos tranſiſſe dies, lucemque paluſtrem,
Et ſibi jam ſeri vitam ingemuere relictam.
At te nocturnis juvat impalleſcere chartis:
Cultor enim juvenum, purgatas inſeris aures
Fruge Cleanthea: petite hinc juveneſque ſeneſque
Finem animo certum, miſeriſque viatica canis.
Cras hoc fiet, idem cras fiet. quid? quaſi magnum,
Nempe diem donas? ſed cum lux altera venit,
Jam cras heſternum conſumpſimus: ecce aliud cras
Egerit hos annos, & ſemper paulum erit ultra.
Nam quamvis prope te, quamvis temone ſub uno
Vertentem ſeſe fruſtra ſectabere canthum,
Cum rota poſterior curras, & in axe ſecundo.
Libertate opus eſt; non hac, qua, ut quiſque Velina
Publius emeruit, ſcabroſum teſſerula far
Poſſidet: heu ſteriles veri, quibus una Quiritem
Vertigo facit! hic Dama eſt non treſſis agaſo,
Vappa, & lippus, & in tenui farragine mendax;
Verterit hunc dominus, momento turbinis exit
Marcus Dama. papæ! Marco ſpondente, recuſas
Credere tu nummos? Marco ſub judice palles?
Marcus dixit; ita eſt: aſſigna, Marce, tabellas.
Hæc mera libertas, hanc nobis pilea donant.
An quiſquam eſt alius liber, niſi ducere vitam
Cui licet, ut voluit? licet, ut volo, vivere; non ſum
Liberior Bruto? mendoſe colligis, inquit
Stoicus hic, aurem mordaci lotus aceto.
Hæc reliqua accipio: licet, ut volo, vivere, tolle.
Vindicta poſtquam meus à prætore receſſi,
Cur mihi non liceat, juſſit quodcunque voluntas;
Excepto, ſi quid Maſuri rubrica vetavit?
Diſce, ſed ira cadat naſo, rugoſaque ſanna,
Dum veteres avias tibi de pulmone revello.

Non

Non prætoris erat, stultis dare tenuia rerum
Officia, atque usum rapidæ permittere vitæ:
Sambucam citius caloni aptaveris alto.
Stat contra ratio, & secretam gannit in aurem,
Ne liceat facere id, quod quis vitiabit agendo.
Publica lex hominum, naturaque continet hoc fas,
Vt teneat vetitos inscitia debilis actus.
Diluis helleborum, certo compescere puncto
Nescius examen; vetat hoc natura medendi.
Navim si poscat sibi peronatus arator,
Luciferi rudis; exclamet Melicerta, perisse
Frontem de rebus. tibi recto vivere talo
Ars dedit, & veri speciem dignoscere calles,
Ne qua subærato mendosum tinniat auro:
Quæque sequenda forent, & quæ vitanda vicissim,
Illa prius creta, mox hæc carbone notasti.
Es modicus voti, presso lare, dulcis amicis!
Iam nunc astringas, jam nunc granaria laxes,
Inque luto fixum poscis transcendere nummum,
Nec glutto sorbere salivam Mercurialem.
Hæc mea sunt, teneo, cum vere dixeris; esto
Liberque, ac sapiens, Prætoribus ac Iove dextro.
Sin tu, cum fueris nostræ paulo ante farinæ,
Pelliculam veterem retines; & fronte politus,
Astutam vapido servas sub pectore vulpem:
Quæ dederam supra, repeto, funemque reduco.
Nil tibi concessit ratio: digitum exere, peccas:
Et quid tam parvum est? sed nullo thure litabis,
Hæreat in stultis brevis ut semuncia recti.
Hæc miscere nefas; nec, cum sis cætera fossor,
Treis tantum ad numeros satyri moveare Bathylli.
Liber ego: unde datum hoc sumis, tot subdite rebus?
An dominum ignoras, nisi quem vindicta relaxat?
I puer, & strigiles Crispini ad balnea defer,
Si increpuit, cessas nugator? servitium acre
Te nihil impellit? nec quicquam extrinsecus intrat,
Quod nervos agitet? sed si intus, & in jecore ægro
Nascuntur domini, qui tu impunitior exis,
Atq; hic, quē ad strigiles scutica & metus egit herilis?

Mane piger ſtertis; ſurge, inquit Avaritia: eja
Surge: negas. inſtat; Surge,inquit: Non queo. Surge.
En quid agam? Rogitas? En, ſaperdam advehe Ponto,
Caſtoreum, ſtupas, hebenum, thus, lubrica Coa:
Tolle recens primus piper è ſitiente camelo:
Verte aliquid: jura: ſed Iuppiter audiet. eheu.
Baro, teguſtatum digito terebrare ſalinum
Contentus perages, ſi vivere cum Iove tendis.
Iam pueris pellem ſuccinctus & œnophorum aptas;
Ocyus ad navem; nihil obſtat, quin trabe vaſta
Ægæum rapias, niſi ſolers luxuria ante
Seductum moneat, quo deinde inſane ruis? quo?
Quid tibi vis? calido ſub pectore maſcula bilis
Intumuit, quam non extinxerit urna cicutæ.
Tun' mare tranſilias? tibi torta cannabe fulto
Cœna ſit in tranſtro? Vejentanumque rubellum
Exhalet vapida læſum pice ſeſſilis obba?
Quid petis; ut nummi, quos hic quincunce modeſto
Nutrieras, peragant avidos ſudare deunces?
Indulge genio; carpamus dulcia; noſtrum eſt,
Quod vivis: cinis, & manes, & fabula fies: (eſt.
Vive memor lethi, fugit hora: hoc, quod loquor, inde
En quid agis? duplici in diverſum ſcinderis hamo:
Hunccine an hunc ſequeris? ſubeas alternus, oportet,
Ancipiti obſequio dominos, alternus oberres:
Nec tu, cum obſtiteris ſemel, inſtantique negaris
Parere imperio, rupi jam vincula, dicas.
Nam luctata canis nodum arripit; aſt tamen illi,
Cum fugit, à collo trahitur pars longa catenæ.
Dave, cito, hoc credas, jubeo; finire dolores
Præteritos meditor; crudum Chæreſtratus unguem
Abrodens ait hæc: an ſiccis dedecus obſtem
Cognatis? an rem patriam rumore ſiniſtro
Limen ad obſcœnum frangam, dum Chryſidis udas
Ebrius ante fores extincta cum face canto?
Euge puer, ſapias; Diis depellentibus, agnam
Percute: ſed cenſen' ploravit, Dave, relicta?
Nugaris; ſolea, puer, objurgabere rubra.
Ne trepidare velis, atque arctos rodere caſſes,
Nunc

Nunc ferus, & violens: at si vocet, haud mora, dicas;
Quidnam igitur faciam? ne nunc, cum accersor, & ultro
Supplicet, accedam? si totus, & integer illinc
Exieris, nunc nunc, hic hic, quem quærimus, hic est:
Non in festuca, lictor quam jactat ineptus.
Ius habet ille sui, palpo quem ducit hiantem
Cretata ambitio? vigila, & cicer ingere large
Rixanti populo, nostra ut Floralia possint
Aprici meminisse senes: quid pulchrius? at cum
Herodis venere dies, unctaque fenestra
Dispositæ pinguem nebulam vomuere lucernæ,
Portantes violas; rubrumque amplexa catinum
Cauda natat thynni, tumet alba fidelia vino:
Labra moves tacitus, recutitaque sabbatha palles.
Tunc nigri lemures, ovoque pericula rupto,
Tunc grandes Galli, & cum sistro lusca sacerdos
Incussere Deos inflantes corpora, si non
Prædictum ter mane caput gustaveris alli.
Dixeris hæc inter varicosos Centuriones,
Continuo crassum ridet Vulpenius ingens,
Et centum Græcos curto centusse licetur.

SATYRA VI.

ADmovit jam bruma foco te, Basse, Sabino? (dæ?
Iamne lyra, & tetrico vivunt tibi pectine chor-
Mire opifex numeris veterum primordia vocum,
Atque marem strepitum fidis intendisse Latinæ,
Mox juvenes agitare jocos, & pollice honesto
Egregios lusisse senes. mihi nunc Ligus ora
Intepet, hybernatque meum mare, qua latus ingens
Dant scopuli, & multa littus se valle receptat.
Lunaï portum est operæ cognoscere cives.
Cor jubet hoc Enni, postquam destertuit esse
Mæonides quintus pavone ex Pythagoræo.
Hic ego securus vulgi, & quid præparet Auster
Infelix pecori: securus, & angulus ille
Vicini, nostro quia pinguior: etsi adeo omnes
Ditescant orti pejoribus, usque recusem

Cur-

Curvus ob id minui ſenio, aut cœnare ſine uncto,
Et ſignum in vapida naſo tetigiſſe lagena.
Diſcrepet his alius: geminos, horoſcope, varo
Producis genio: ſolis natalibus eſt qui
Tingit olus ſiccum muria vafer in calice empta,
Ipſe ſacrum irrorans patinæ piper: hic bona dente
Grandia magnanimus peragit puer: utar ego, utar;
Nec rhombos ideo libertis ponere lautus,
Nec tenuem ſolers turdorum noſſe ſalivam.
Meſſe tenus propria vive; & granaria, fas eſt,
Emole: quid metuas? occa; en ſeges altera in herba eſt.
Aſt vocat officium; trabe rupta, Brutia ſaxa
Prendit amicus inops; remque omnem, ſurdaq; vota
Condidit: Ionio jacet ipſe in littore, & una
Ingentes de puppe Dei; jamque obvia mergis
Coſta ratis laceræ: nunc & de ceſpite vivo
Frange aliquid, largire inopi, ne pictus oberret
Cærulea in tabula. ſed cœnam funeris hæres
Negliget iratus, quod rem curtaveris; urnæ
Oſſa inodora dabit; ſeu ſpirent cinnama ſurdum,
Seu ceraſo peccent caſiæ, neſcire paratus.
Tune bona incolumis minuas? ſed Beſtius urget
Doctores Grajos: ita fit, poſtquam ſapere urbi,
Cum pipere & palmis, venit noſtrũ hoc, maris expers
Fœniſecæ craſſo vitiarunt unguine pultes.
Hæc cinere ulterior metuas? at tu meus hæres
Quiſquis eris, paulum à turba ſeductior audi:
O bone num ignoras? miſſa eſt à Cæſare laurus
Inſignem ob cladem Germanæ pubis, & aris
Frigidus excutitur cinis, ac jam poſtibus arma
Jam chlamydas regum, jam lutea gauſapa captis,
Eſſedaque ingenteſque locat Cæſonia Rhenos.
Diis igitur, genioque ducis centum paria, ob res
Egregie geſtas, induco; quis vetat? aude:
Væ, niſi connives. oleum, artocreaſque popello
Largior; an prohibes? dic clare. non adeo, inquis,
Exoſſatus ager juxta eſt. age, ſi mihi nulla
Jam reliqua ex amitis, patruelis nulla, proneptis
Nulla manet patrui, ſterilis matertera vixit,

De-

Deque avia nihilum superest; accedo Bovillas,
Clivumque ad Virbi: præsto est mihi Manius hæres,
Progenies terræ. quære ex me, quis mihi quartus
Sit pater? haud prompte, dicam tamen: adde etiam
unum,
Unum etiam; terræ est jam filius, & mihi ritu
Manius hic generis prope major avunculus exit.
Qui prior es, cur me in decursu lampada poscis?
Sum tibi Mercurius, venio Deus huc ego, ut ille
Pingitur: an renuis? vin' tu gaudere relictis?
Deest aliquid summæ: minui mihi, sed tibi totum est
Quicquid id est, ubi sit, fuge quærere, quod mihi
quondam
Legarat Stadius, neu dicta repone paterna.
Fœnoris accedat merces, hinc exime sumptus.
Quid reliquum est? reliquum? nunc nunc impensius
Unge, puer, caules: mihi festa luce coquatur (unge
Urtica, & fissa fumosum sinciput aure,
Ut tuus iste nepos olim satur anseris extis
Patricio bona det scorto? mihi trama figuræ
Sit reliqua? ast illi tremat omento popa venter?
Vende animam lucro, mercare, atque excute solers
Omne latus mundi, ne sit præstantior alter
Cappadocas rigida pingues pavisse catasta.
Rem duplica; feci: jam triplex, jam mihi quarto,
Iam decies redit in rugam: depinge, ubi sistam,
Inventus, Chrysippe, tui finitor acervi.

FINIS.